

Managementrapportage (eerste en tweede helft) 2022

Werk & Inkomen inclusief Minimaregelingen en Schuldhulpverlening

Gemeente Wassenaar

Index

Samenvatting	pag. 3
Algemene trends op de arbeidsmarkt.....	pag. 4
Ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt.....	pag. 4
Algemene ontwikkeling van het gemeentelijke uitkeringsbestand.....	pag. 5
Algemene kenmerken uitkeringsbestand.....	pag. 9
Minimaregelingen.....	pag. 12
Schuldhelpverlening.....	pag. 12
BUIG Budgetten.....	pag. 13

Samenvatting

In de voorliggende managementrapportage (hierna Marap) worden de ontwikkelingen van het gemeentelijke re-integratie en participatiebeleid (waaronder ook de minimaregelingen en schuldhulpverlening) over de tweede helft van 2022 gepresenteerd.

In 2022 hebben we na een periode van twee jaar grip gekregen op het coronavirus. De economie kreeg hierdoor een stevige impuls en er ontstond grote behoefte aan (meer) personeel. Tegelijkertijd brak er oorlog uit tussen Rusland en Oekraïne waardoor productieketens en energietoevoer flink onder druk kwamen te staan. De al oplopende inflatie steeg in de maanden die volgden naar een ongekende hoogte waardoor vooral mensen met een laag inkomen in de problemen kwamen. Ook bedrijven kwamen in het nauw doordat de energiekosten niet meer te betalen waren.

In het laatste kwartaal van het afgelopen jaar schreven kranten na jaren voor het eerst weer over faillissementen en ontslagrondes, terwijl in de meeste sectoren het personeelstekort onveranderd hoog is. De verwachting dat de uitstroom uit de uitkering na de zomer zal stagneren, is dan ook niet uitgekomen.

Leeswijzer

De meeste grafieken en tabellen in deze Marap vergelijken de jaren 2022 met 2021 (en 2020) om trends en ontwikkelingen inzichtelijk te maken. Ook zijn de meeste gegevens van de gemeenten Wassenaar en Voorschoten ter oriëntatie weer naast elkaar gelegd. Gezien de grootte van de organisaties en een vergelijkbare dynamiek op de regionale arbeidsmarkt laten deze gemeenten zich goed met elkaar vergelijken.

De opbouw van de Marap is onveranderd. In de hoofdstukken 1 en 2 wordt kort ingegaan op algemene trends op de arbeidsmarkt alsmede op recente regionale ontwikkelingen. In hoofdstuk 3 worden vervolgens actuele ontwikkelingen van het gemeentelijke uitkeringsbestand gepresenteerd waarna in hoofdstuk 4 kenmerken van het uitkeringsbestand in beeld worden gebracht. De hoofdstukken 5 en 6 zijn gereserveerd voor ontwikkelingen omtrent de minimaregelingen en schuldhulpverlening. Ten slotte in hoofdstuk 7 reflecteren we op de budgetten.

1 Algemene trends op de arbeidsmarkt

De Nederlandse economie groeide in 2022 met 4,5%, ondanks de coronabeperkende maatregelen aan het begin van het jaar, de oorlog in Oekraïne en de flinke inflatie van de laatste maanden. De groei is voor een groot deel te danken aan de kooplust van huishoudens. Hoewel de kosten van het levensonderhoud gemiddeld 10% hoger lagen dan een jaar eerder, werden er desondanks meer goederen en diensten geconsumeerd. Dat lag niet aan de lonen die juist achterbleven op de inflatie, maar kwam doordat meer mensen (meer) gingen werken en hierdoor ook meer inkomsten genereerden.

In de vorige Marap (over de eerste helft 2022) is meegedeeld dat de spanning tussen aanbod en vraag op de arbeidsmarkt nooit eerder zo groot is geweest als halverwege 2022. Na een kortdurende, lichte ontspanning in het derde kwartaal is deze spanning in het vierde kwartaal van 2022 weer terug. In het laatste kwartaal van 2022 waren er 13.000 werklozen minder dan een kwartaal eerder. Tegenover elke 100 werklozen staan nu 123 vacatures.

De meeste nieuwe banen in de laatste maanden van 2022 werden gecreëerd in de zakelijke dienstverlening, gevolgd door handel & vervoer, horeca, zorg en informatie & communicatie. In geen enkele sector daalde het aantal banen. Het aantal nieuw ingeschreven zelfstandigen groeide harder dan het aantal banen in loondienst. Ook het aantal tijdelijke arbeidsrelaties (via uitzendbureaus) is in het laatste kwartaal weer licht toegenomen (1%) terwijl in het derde kwartaal nog sprake was van een daling (-2%).

2 Ontwikkelingen op de regionale arbeidsmarkt

Met Prinsjesdag heeft de regering de begroting van het ministerie van SZW voor 2023 bekendgemaakt waarin ook de financiering voor 2023 van de huidige regionale mobiliteitsteams (RMT's) is opgenomen. Het ministerie heeft een verlenging van de "Tijdelijke regeling aanvullende crisisdienstverlening COVID-19" aangekondigd. Ten opzichte van 2022 blijft het budget voor de personele bezetting van de 35 RMT's gelijk. Het budget voor gerichte interventies daartegen is kleiner dan in 2022.

De verlenging van de regeling was nodig om de periode tot de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur, zoals in het coalitieakkoord is opgenomen, te overbruggen. Op 11 oktober jl. is de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitgangspunten van de nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur en start de volgende fase waarin SZW deze uitgangspunten verder gaat uitwerken.

In onze arbeidsmarktregio Zuid Holland Centraal hebben we eind 2022 afscheid genomen van de parallel structuren. Vanaf 2023 zijn de overlegstructuren geïntegreerd: Gemeenten, UWV, SBB, scholengemeenschappen en werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers zitten nu aan één tafel en werken vanuit één meerjarenagenda (in de maak).

Verder heeft de regio eind 2022 het uitvoeringsplan werkgeversdienstverlening opgesteld. Conform de "Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen" (SUWI) zijn alle arbeidsmarktregio's verplicht jaarlijks een gezamenlijk uitvoeringsplan vast te stellen inzake de invulling van de werkgeversdienstverlening.

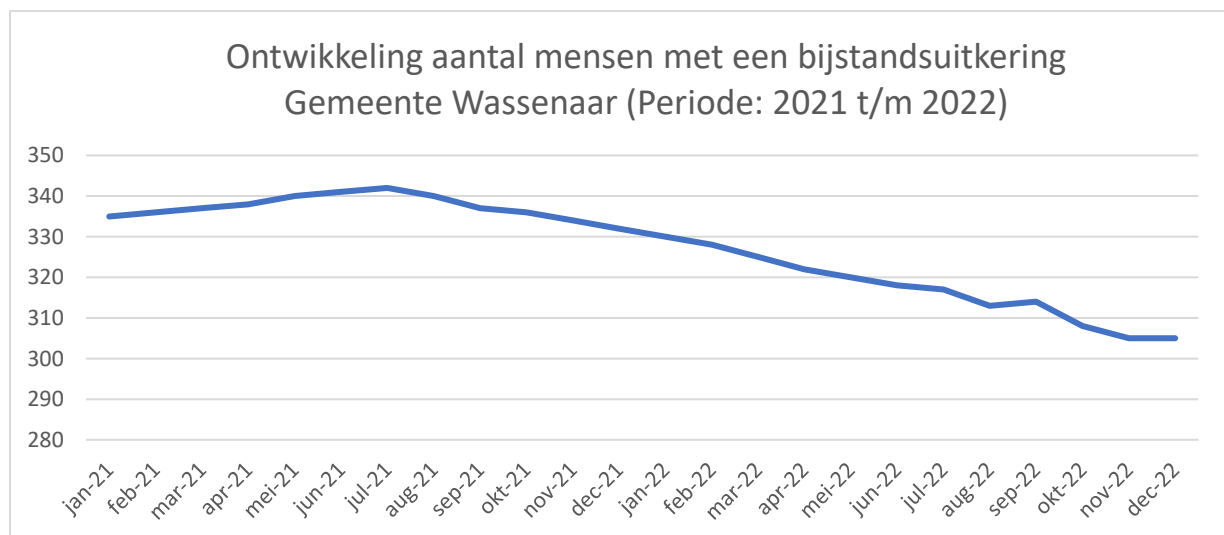
3. Algemene ontwikkeling van het gemeentelijke uitkeringsbestand

Ongeveer 385.000 mensen (huishoudens) in Nederland leefden eind 2022 van een bijstandsuitkering. Dat is een daling van ca 15.000 mensen (bijna 4%) ten opzichte van begin 2022¹. Al zes kwartalen achtereen zijn er minder bijstandsontvangers in vergelijking met het jaar ervoor.

De dalende trend van het aantal mensen met een bijstandsuitkering is ook in de gemeente Wassenaar verder doorgezet. Eind 2022 ontvingen 305 mensen (huishoudens) een bijstandsuitkering tegenover 330 mensen (huishoudens) aan het begin van het jaar. Daarmee is de – reeds halverwege 2021 ingezette - dalende lijn ook na de zomer onveranderd gecontinueerd (zie grafiek 1). De afname van bijna 8% ligt duidelijk boven het landelijke gemiddelde.

In hoeverre deze trend ook in 2023 voortgezet kan worden, hangt van verschillende voorwaarden en factoren af, waaronder het onder controle krijgen van de inflatie en het voorkomen van een economische recessie, een blijvend tekort aan personeel en de flexibiliteit van werkgevers en werkzoekenden om onderling in te spelen op behoeften en mogelijkheden.

Grafiek 1 Ontwikkeling uitkeringsbestand gemeente Wassenaar

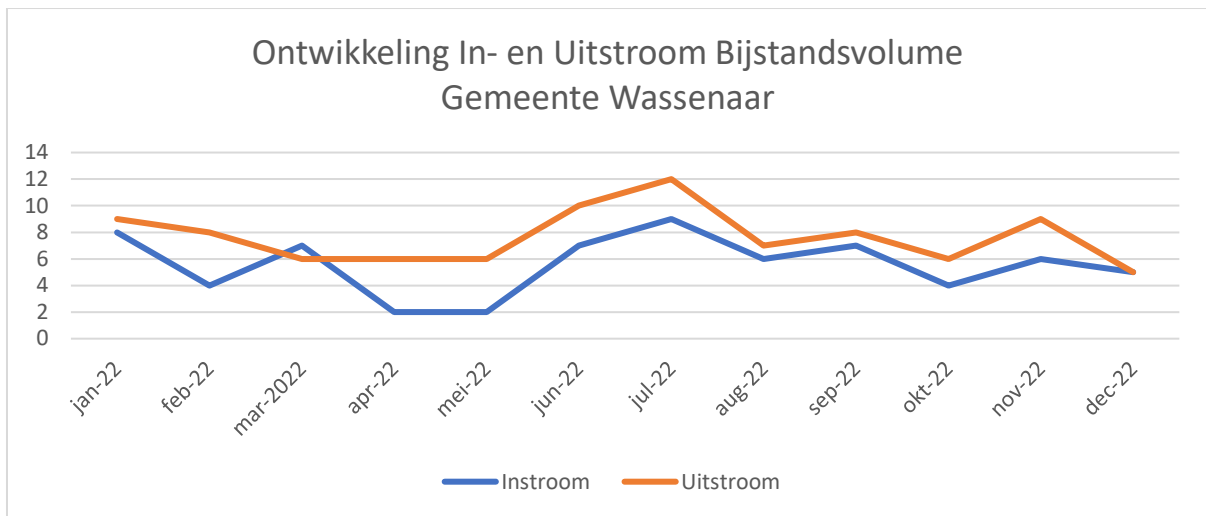
3.1 In- en uitstroombewegingen

De algemene ontwikkeling van het uitkeringsbestand (zoals hierboven gepresenteerd) is een resultante van (maandelijkse) in- en uitstroombewegingen. In de gemeente Wassenaar is het aantal nieuw toegekende bijstandsuitkeringen bijna elke maand (behalve maart en december) lager dan het aantal beëindigingen (zie grafiek 2). Dit past bij het beeld waarin de arbeidsmarkt door krapte wordt gekenmerkt.

Het aantal nieuw toegekende bijstandsuitkeringen schommelt tussen maximaal 9 (in juli) en minimaal 2 (in april en mei). Met betrekking tot het aantal beëindigingen schommelt het aantal tussen maximaal 12 (in juli) en minimaal 5 (in december).

¹ CBS november 2022

Grafiek 2 Ontwikkeling in- en uitstroom gemeente Wassenaar

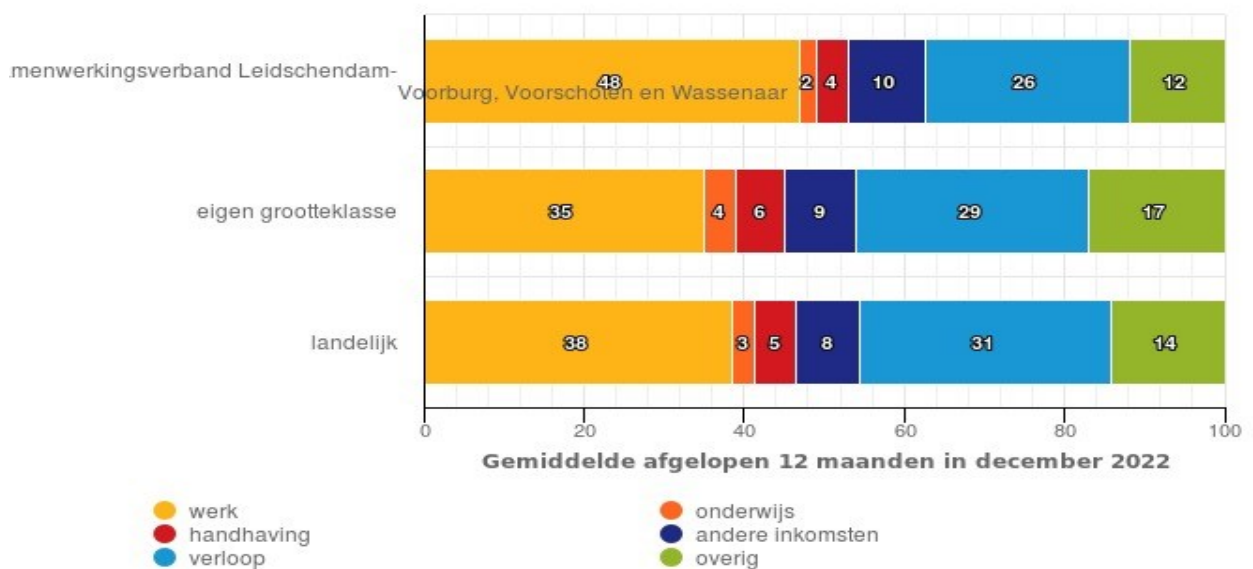

3.1.1 Analyse uitstroom

Bijna de helft van de mensen stroomt vanuit een bijstandsuitkering naar een betaalde baan op de arbeidsmarkt. Hieronder vallen ook mensen die zelfstandige ondernemers zijn geworden en voldoende inkomen genereren. In de gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg is de uitstroom naar werk opvallend hoger dan bij de referentiegemeenten waarmee we ons vergelijken en ook met het landelijke gemiddelde (zie grafiek 3).

Grafiek 3² Reden van uitstroom in vergelijk met referentiegemeenten en het landelijke gemiddelde

Trendgrafiek: redenen beëindiging uitkeringen

² Grafiek 3 is ontleend aan de Divosa benchmark werk & inkomen. Op basis van de benchmark kunnen we onze prestaties vergelijken met 220 andere gemeenten/samenwerkingsverbanden en landelijke/regionale gemiddelden. De benchmark registreert de prestaties van de gemeenten Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg niet separaat.

De andere (kleinere) helft stroomt uit vanwege handhaving, opleiding, (het bereiken van de pensioengerechtigde) leeftijd, verhuizing naar een andere gemeente of een nieuwe samenstelling van het huishouden waardoor voldoende inkomen wordt gegenereerd.

3.1.2 Analyse Instroom

Meer dan de helft van de mensen die een bijstandsuitkering aanvragen, heeft voorafgaand hieraan een WW-uitkering ontvangen. Dit aantal is de afgelopen periode significant gedaald, steeds meer mensen vinden een baan vanuit de WW (en doen dus geen beroep meer op een bijstandsuitkering).

Maar in de afgelopen maanden hebben we ook een nieuwe ontwikkeling op de gemeenten zien afkomen. De instroom in de bijstandsuitkering wordt steeds meer bepaald door een toename van statushouders (zie tabel 1). De daling van de gemeentelijke taakstelling in de eerste helft van 2022 is in de tweede helft van 2022 omgebogen in de flinke stijging.

Tabel 1: Ontwikkeling gemeentelijke taakstelling opname aantal statushouders

Taakstelling	Q1/Q2-2021	Q3/Q4-2021	Q1/Q2-2022	Q3/Q4-2022
Leidschendam-Voorburg	59	48	44	59
Wassenaar	21	17	16	21
Voorschoten	20	16	15	20

3.2 Indeling van het uitkeringsbestand op basis van afstand tot de arbeidsmarkt

De indeling van het uitkeringsbestand in 'afstand tot de arbeidsmarkt' volgt uit de eerste gesprekken die gevoerd worden met mensen die een bijstandsuitkering aanvragen. De consulent werk en consulent inkomen beslissen in gezamenlijk overleg welke inspanningen binnen welke periode nodig zijn om iemand (terug) te begeleiden naar een plaats op de arbeidsmarkt. Het categoriseren van het uitkeringsbestand dient hierbij als hulpmiddel; onder andere om de juiste instrumenten in te kopen, c.q. passende interventies uit te voeren (zie tabel 2).

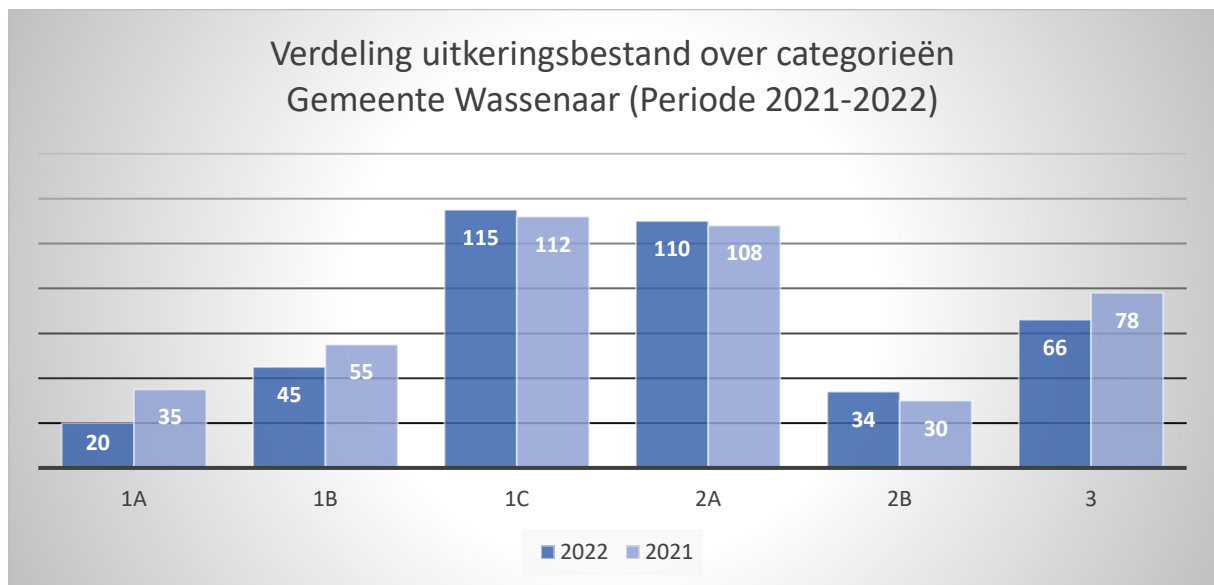
Tabel 2: Categorisering op basis van afstand tot de arbeidsmarkt

Unit Re-integratie	
Categorie 1A:	bemiddelbaar binnen 0-3 maanden
Categorie 1B:	bemiddelbaar binnen 4-12 maanden
Categorie 1C:	bemiddelbaar binnen 12-24 maanden
Unit Participatie	
Categorie 2A:	bemiddelbaar binnen 24-48 maanden
Categorie 2B:	bemiddelbaar binnen 24-48 maanden (i.v.m. Banenafpraak en Beschut Werk)
Categorie 3:	bemiddelbaar binnen 48 maanden of langer

Om de beschikbare instrumenten van participatie en re-integratie zo goed mogelijk af te stemmen op de behoeften en mogelijkheden van de klanten, wordt bij de aanvraag van de uitkering (en o.b.v. tussentijdse gesprekken) bovendien een inschatting gemaakt van de duur waarbinnen iemand naar een baan op de arbeidsmarkt bemiddeld kan worden (categorisering).

De meeste mensen met een bijstandsuitkering in de gemeente Wassenaar (ruim de helft) zijn ingedeeld in de categorieën 1C en 2A (zie grafiek 4). Dat beeld is trouwens vergelijkbaar met de gemeenten Voorschoten en Leidschendam-Voorburg.

Grafiek 4 Verdeling uitkeringsbestand over categorieën (2021 – 2022)

Het aantal personen ingedeeld in de categorieën 1A en 1B is de afgelopen jaren (door werkaanvaarding) steeds verder gedaald waardoor verhoudingsgewijs een verschuiving richting de categorieën 1C en 2A heeft plaatsgevonden. Tussen deze twee categorieën vinden ook de meeste overdrachten plaats van participatie naar re-integratie (en vice versa).

4. Algemene kenmerken uitkeringsbestand

Het gemeentelijke uitkeringsbestand vertoont een zeer heterogeen karakter. De verschillen liggen niet alleen in 'afstand tot de arbeidsmarkt' zoals hierboven nader in beeld is gebracht, maar onder andere ook in leeftijd, sociale, psychische en lichamelijke beperkingen, taalachterstand, duur uitkeringsverblijf, samenstelling huishouden, etc.

Voor het werk van de consultants is het van grote waarde om een zo goed mogelijk beeld te verwerven van de cliënten zodat adequaat ingespeeld kan worden op het wegwerken van beperkingen enerzijds en het stimuleren/ benutten van mogelijkheden anderzijds.

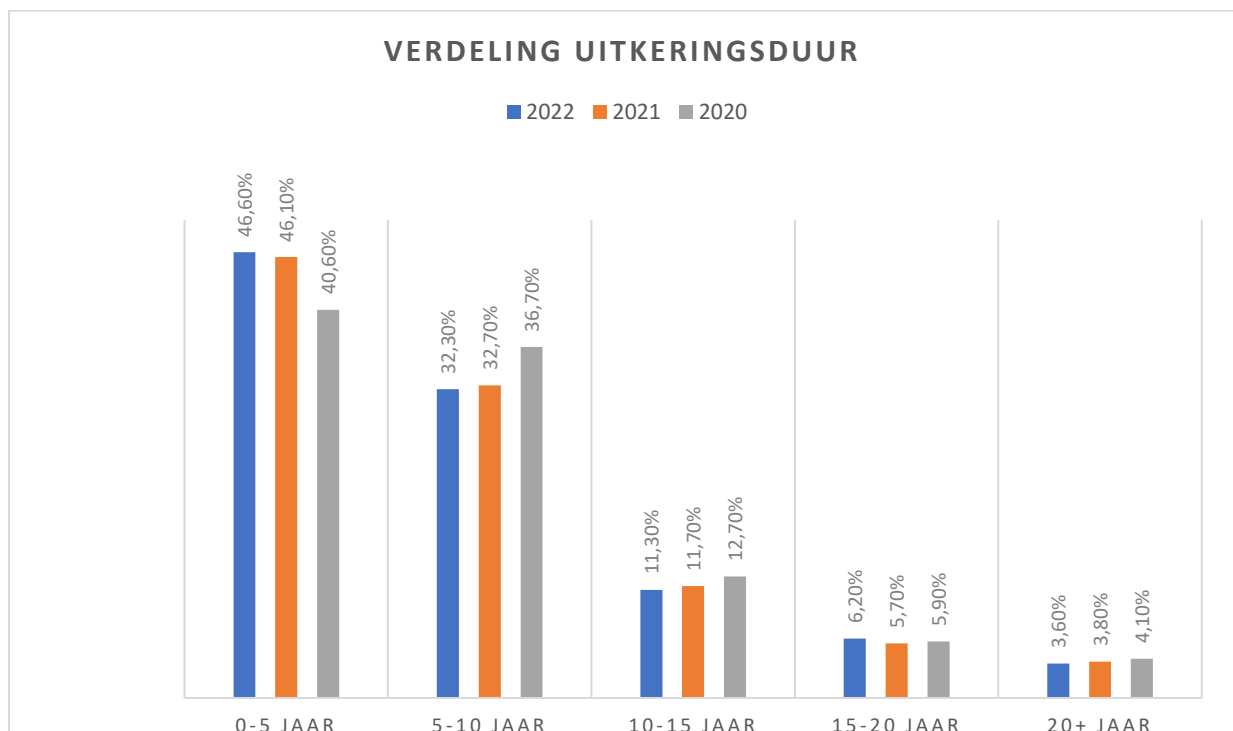
In dit hoofdstuk worden meer algemene kenmerken in beeld gebracht waaronder uitkeringsduur, leeftijd en samenstelling huishoudens.

4.1 Duur bijstandsuitkering

Ongeveer 10% van alle mensen met een bijstandsuitkering in de gemeente Wassenaar ontvangt deze uitkering al 15 jaar of langer. Dit aandeel is de afgelopen 3 jaar niet of nauwelijks gedaald.

De groepen personen die 5 tot 10 jaar en 10 tot 15 jaar in de bijstand verblijven, dalen wel. In 2020 viel nog bijna 50% in een van deze categorieën; eind 2022 is dat aandeel gedaald naar 43%. Daartegenover zien we verhoudingsgewijs een toename onder de groep die korter dan 5 jaar in de uitkering verblijft (zie grafiek 5).

Grafiek 5 Verdeling van uitkeringsduur

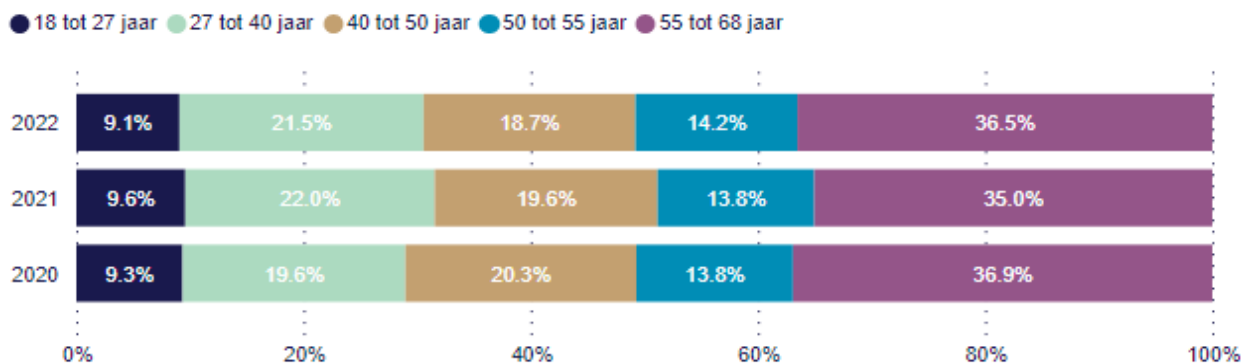
4.2 Instroom jongeren in de bijstand daalt en jongeren in de bijstand vinden weer sneller een baan

Steeds minder jongeren (18-27 jaar) in de gemeente Wassenaar zijn afhankelijk van een bijstandsuitkering (zie grafiek 4.2). Deze trend heeft zich ook in de tweede helft van 2022 doorgezet. Ook landelijk is de grootste daling uit de bijstand geconstateerd onder de groep jongeren tot 27 jaar. De groep telt eind 2022 ongeveer 33.000 bijstandsontvangers; 5.000 minder dan een jaar eerder.

Het aandeel van de groep 50+ is in 2022 weer over de 50% van het totaal aantal bijstandsgerechtigden gekomen. Na een lichte daling in 2021 is het aandeel van deze groep weer terug op het niveau van 2020. De indruk dat steeds meer oudere mensen in de bijstand verblijven, moet trouwens gecorrigeerd worden. De hieronder gepresenteerde grafiek is een statistische weergave en laat de verhouding met andere leeftijdscategorieën zien, maar niet de getalsmatige ontwikkeling. De participatiegraad van de groep 55-65 jarigen op de arbeidsmarkt is eind 2022 ruim 72% ten aanzien van 42% twintig jaar geleden.

Grafiek 6 Verhouding leeftijdscategorieën van mensen in de bijstand in de gemeente Wassenaar

Cliënten uitkering levensonderhoud per leeftijdsgroep

4.3 Samenstelling van huishoudens die een bijstandsuitkering ontvangen

Alleenstaanden vormen traditioneel de grootste groep van alle mensen in de bijstandsuitkering. Dat geldt zowel op landelijk als gemeentelijk niveau. In de gemeente Wassenaar gaat het om bijna twee derde van het totale bestand; alhoewel deze groep de afgelopen jaren licht aan het dalen is ten opzichte van de groepen 'alleenstaande ouder' en 'gehuwd/samenwonenden'.

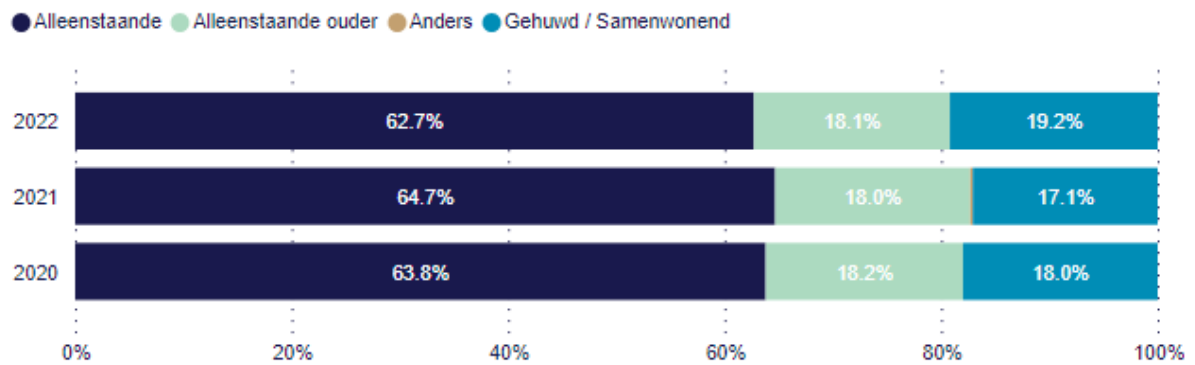
De groep 'alleenstaande ouder' is met ongeveer 18% tamelijk stabiel in de afgelopen jaren. Vrouwen zijn in deze groep oververtegenwoordigd. Van alle vrouwen met een bijstandsuitkering was in het eerste kwartaal 33 procent alleenstaande ouder. Van alle mannen slechts 3%.

De groep 'alleenstaande ouder' met een bijstandsuitkering vraagt om extra aandacht. Zij hebben een relatief hoog risico op armoede. Een op de vijf minderjarige kinderen uit eenoudergezinnen groeit op in armoede, tegenover een op de twintig minderjarige kinderen uit tweeoudergezinnen. Weliswaar daalde het armoederisico de afgelopen jaren – mede vanwege de verruiming van het kind-gebonden budget - toch leven kinderen in eenoudergezinnen nog steeds relatief vaker en langduriger in armoede.

De uitdaging van 'alleenstaande ouder' ligt vooral in het combineren van verzorgen, opvoeden en werken.

Grafiek 7 Verhouding samenstelling huishouden van mensen in de bijstand in de gemeente Wassenaar

Clënten uitkering levensonderhoud per leefvorm

5 Minimaregelingen

In de vorige Marap stonden we stil bij de afname van de meeste minimaregelingen ondanks dat er financieel meer druk ontstond op alleenstaanden en gezinnen met een laag inkomen. Deze ontwikkeling bleek ook een landelijk verschijnsel en werd verklaard door de minder toegankelijkheid van bepaalde voorzieningen vanwege corona.

Inmiddels vinden mensen met een laag inkomen wel weer de weg naar de verschillende gemeentelijke minimaregelingen waarop ze een beroep kunnen doen.

Tabel 3 (Trend) aantal huishoudens per aangeboden minimaregeling Gemeente Wassenaar

	2020	2021	2022
Regeling maatschappelijke participatie	278	292	315
Computerregeling	20	14	11
Tabletregeling	15	9	12
Individuele inkomenstoeslag	145	143	224
Internetkosten	77	68	68
Bewindvoering	35	32	34
School sport en cultuurkosten basisonderwijs	60	51	72
School, sport en cultuurkosten voortgezet onderwijs	50	33	47

Het aantal toekenningen is op (bijna) alle aangeboden regelingen toegenomen. Vooral de individuele inkomenstoeslag is met meer dan 50% gestegen. De individuele inkomenstoeslag is bedoeld voor personen tot de AOW gerechtigde leeftijd die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen en gelet op hun individuele omstandigheden geen zicht hebben op verbetering van het inkomen.

6 Schuldhulpverlening

volgt

7 BUIG-budgetten

Het definitieve (landelijke) macrobudget 2022 bedraagt ca. € 6 miljard. Dit is ca. € 50 miljoen minder dan het eerder gecommuniceerde 'nader voorlopige budget' en ongeveer € 425 miljoen minder dan het 'voorlopige budget'. Ten opzichte van 2021 gaat het om een verlaging van ongeveer 6%.

In tabel 5 zien we de ontwikkeling van de inkomsten BUIG-budgetten van de afgelopen 3 jaar in de gemeente Wassenaar. Ten aanzien van 2021 heeft de gemeente een flink financieel voordeel van bijna 750.000,- gegenereerd.

Tabel 5 Ontwikkeling BUIG-budgetten

BUIG	2020	2021	2022
Wassenaar	6.222.213	6.145.650	6.888.840

De inkomsten en uitgaven met betrekking tot de bijstandsuitkeringen (incl. IOAW, IOAZ, Loonkostensubsidie en Bbz) bepalen de financiële balans van het betreffende begrotingsjaar.

In het begrotingsjaar 2022 heeft de gemeente Wassenaar bijna € 6.890.000 ontvangen en ca. € 5.500.000 uitgegeven. Hiermee is een positief saldo ontstaan van € 1.390.000.

Berekeningskader verdeling budgetten

Gemeenten tot 15.000 inwoners ontvangen de BUIG-budgetten op basis van historische uitkeringslasten. Gemeenten met meer dan 40.000 inwoners ontvangen de BUIG-gelden volledig op basis van de objectieve verdeling.

De BUIG-budgetten van gemeenten met 15.000 tot 40.000 inwoners (waaronder ook de gemeente Wassenaar) worden deels historisch en deels objectief bepaald. De verhouding is naar rato van het aantal inwoners. Voor een gemeente met 27.500 inwoners is de verhouding 50-50. Deze verhouding kan in zekere zin ook worden gehanteerd voor de gemeente Wassenaar (ca 26.000 inwoners).

Onderzoek naar effecten van het objectief verdeelmodel

Begin oktober van vorig jaar heeft minister Schouten de kamer geïnformeerd over de uitkomst van een onderzoek naar de effecten van het objectief verdeelmodel. Op basis van een kwantitatieve analyse concludeert het onderzoeksbureau SEO/Atlas Research dat er factoren zijn die de uitkomsten van het verdeelmodel voor een aantal gemeenten nadelig beïnvloeden zonder dat zij daar iets aan kunnen doen.

Effecten van een mogelijke aanpassing van het model kunnen van invloed zijn op de toekomstige BUIG-budgetten.